

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Všechny výpovědi pacientů a zdravotníků

A. L., ČR, pacientka, bezpečnostní pracovnice, m. Scheuermann:

„...Bolest mě ochromuje při pohybu i ve spánku. Jsem matka samoživitelka. Invalidní důchod mi odebrali, Scheuermannova choroba prý nezpůsobuje bolesti. Cítím se naprosto bezmocná....“

P. P., ČR, lékařka:

„Mám v ambulanci spoustu pacientek, které si myslely, že je skolióza bolet nebude. V dospělosti přichází na to, že ty bolesti jsou obtěžující.“

L. L., ČR, 36 let, pacientka, bývalá ošetrovatelka (nyní na ID), m. Scheuermann:

„...Tak bych chtěla žít normální život, ale teď už to bohužel nejde. Už nemám sílu. Kéž by všichni lékaři věděli, že Scheuermann není žádná středoškolská nemoc, která nedělá potíže...“

E. B., ČR, 45 let, živnostnice, fyzioterapeutka, m. Scheuermann:

„...Celý život jsem si připadala jako simulant, který si vše jen vymýšlí...“

J. A., SR, absolventka Obchodní akademie (nyní na ID), idiopatická skolióza:

„Nerozumím tomu, prečo si niektorí lekári myslia, že skolióza nerobí problémy. Mali by si vyskúšať, aké je to mať bolesti, že sa človeku chce skočiť z okna...“

M. P., ČR, pacientka, idiopatická skolióza:

„Mám skoliózu 40° a pokud každý den necvičím aspoň hodinu, mám bolesti. Měla jsem výpadek kvůli imunitě, nemohla jsem cvičit pár měsíců, a měla jsem pocit, že už se znovu nerozhýbu – krční páteř, migrény, blokace všude.“

M. Š., ČR, pacientka, idiopatická skolióza:

„Díky idiopatické skolióze mně postupně přibyly problémy s páteří a bolest je můj každodenní problém. Zajímalo by mě, jak by mi to vysvětlili ti, kteří bolestivosti skoliózy nevěří.“

M. K., ČR, pacientka, idiopatická skolióza:

„Problémy začaly po 40. roku věku. Musím denně cvičit, často plavat, blokuje se krční páteř, bolí bedra, a dokonce i celá záda. Zhoršil se mi sluch a občas „přeskakuje“ srdce, které je naprosto zdravé. Prý tohle vše může souviset se skoliózou.“

J. P., ČR, pacient, m. Scheuermann:

„Kvůli kyfóze m. Scheuermann mám chronické bolesti v dospělosti. V mládí nic nebolelo, člověk to nevnímal jako problém. Kdybych to zachytil dříve, než v 15 letech, bylo by to teď lepší.“

MUDr. K. M., ČR, pediatřka, idiopatická skolióza:

„Na prohlídce v 11 letech mi paní doktorka řekla, že mám křivá záda a jinak vysoké boky. Šla jsem proto na ortopedii, kde mi pan doktor předepsal podpatěnku pro kratší nohu... Až do 16 let se u ortopeda řešila jen moje noha, než se dostavily urputné bolesti v zádech, točení hlavy a pocity na zvracení. Naštěstí jsem se skrze známou dostala na Ortopedickou kliniku FN Brno. Diagnóza: skolióza 36°. Nosila jsem korzet a cvičila, ale diagnóza přišla pozdě. Byl mi zakázán sport a moje vysněná kariéra fyzioterapeuta. Bylo to pro mě opravdu drsné... Už by se nikdy neměla opakovat chyba v diagnostice a léčbě, jaká se stala mně.“

A. L., ČR, pacientka, bezpečnostní pracovnice, m. Scheuermann:

"V dětství jsem si stěžovala na bolest, ale nikdo to neřešil. Nemoc mi otočila život naruby. Sáhla jsem si na samé dno, abych se znovu naučila chodit..."

Pediatřka hovoří o bývalé pacientce, kongres Pediatrie pro praxi České Budějovice:

“Dětskou pacientku jsem s bolestmi zad posílala „od čerta k ďáblu“. Nakonec byla vyšetřována specialistkou, která ji ale bolesti nevěřila, a domnívala se, že si je vymýšlí. Dávala jí i zvláštní doporučení, jakože si má raději nabarvit vlasy. Pacientka ji navštěvovala až do dospělosti. Na poslední prohlídce v 18 letech jí s překvapením oznámila: „Aha, byl to

Scheuermann, keď už se s tím ale nedá nic dělat.“ Tato pacientka dnes vypomáhá u mě v ordinaci a má velké bolesti. Jsem z toho zoufalá.“

M. F., SR, 32 let, fitness trenér, m. Scheuermann:

“Na vyšetreniach mi ochorenie bohužiaľ nikdy nezistili. Len mi odporučili pás, ktorý mi ale nijako nepomohol. Na Scheuermannu ma upozornila až jedna trénerka pri fitness kurze, ktorý som absolvoval. Nechal som si preto urobiť röntgen, a ten mi potvrdil klinovité stavce.“

Pacientka, ČR, m. Scheuermann, volající – pořad Zdravíčko v ČRO České Budějovice:

“...Nemluví se o tom. Vím to od puberty, tam mi bylo něco naznačeno, ale pravými slovy jsem si to v podstatě musela najít sama.“

Maminka hovoří o 16leté dceři s m. Scheuermann, Slovensko:

„...Od 11 rokov sme s dcérou cvičili na skoliózu. Nezlepšovalo sa to. Navštívili sme postupne troch špecialistov. Až štvrtý špecialista nám povedal, že vtedy 16-ročná dcéra má Scheuermannovu kyfózu, akú ešte nikdy nevidel, a že musí ihneď na operáciu. Bol veľmi naštvaný a nechápal, že to mohli predchádzajúci špecialisti minúť...“

Z. J., pacientka, 30 let, designérka a vědecko-výzkumná pracovnice, m. Scheuermann:

„Scheuermann jde v naší rodině v ženské rodové linii. Od 13 let jsem trpěla bolestmi zad a chodila „po doktorech,“ ale nemoc mi byla diagnostikována až ve 21 letech. Za posledních pár let jsem slyšela „vy jste těžká degenerace, to jsem ještě neviděl takovou páteř u takhle mladého člověka“, nebo naopak „black discs má spousta lidí, to vůbec neřešte“. Problém je, že u ženy Scheuermannu nikdo nečeká. V učebnicích je uváděn jako nemoc mužů. Vede k nízké kvalitě života, je zdrojem velké nejistoty, např. v oblasti těhotenství, a vytváří velký nápor na psychiku.“

J. P., pacient, 42 let, m. Scheuermann:

“Měl by být větší důraz na zachycení nemoci v raném věku, a včasné zahájení intenzivní léčby (zejména cílené rehabilitace). S morbus Scheuermann trpím od 13 let. V mládí páteř nebolela, nebyl to problém. Nyní v dospělosti trpím chronickými bolestmi. Rehabilitace pomáhá pouze krátkodobě.“

Jan Kolín, ČR, fyzioterapeut, hovoří o svém 14letém pacientovi v bakalářské práci:

„...Pacient potíže bagatelizoval. Až po edukaci pacient a jeho rodiče přijali riziko doživotních následků v případě neléčení Scheuermannovy choroby. Je zarážející, v jakém stadiu nemoci se pacienti k odborné pomoci dostanou. V případě našeho pacienta se setkáváme se situací, kdy došlo k vyhledání lékaře až v momentě, kdy vyvstal vážný problém. Je proto důležité položit si otázku, zda se dělá pro záchyt onemocnění dost.“

Pediatr, ČR, kongres Pediatrie pro praxi České Budějovice:

„...Já nemůžu ty pacienty (s vadami páteře) nikam posílat. Oni jim jen zakážou tělocvik, a k žádné další léčbě nedojde...“

Tomáš, SR, pacient, m. Scheuermann:

“...Som mladý chalan a mám veľké bolesti, neviem kvôli nim spát. Už niekoľko rokov chodím od doktora k doktorovi a stále sa dozviem niečo iné. Jeden doktor dokonca mi zakázal pohyb, na krk mi dal golier a na kríže pás, aby som obmedzil pohyby. Samozrejme z toho som začal priberať a bolo mi viac a viac horšie. Potom som navštívil lekára, ktorý ma vyhodil z ambulancie, že som mladý človek a všetko je to v pohybe, a že som tučný. Mal som výšku 173 cm a váhu 79 kg...“

E. B., Rumunsko, fyzioterapeut, m. Scheuermann

„...Moje cesta začala v 10 letech, když si maminka všimla mých zakulacených zad. Poté jsem začal s fyzioterapií, ale neviděl jsem pokrok, v 10 letech jsem ji proto přerušil. Pak jsem postupně zkoušel další rehabilitace, ale vždy jen krátce. Tehdy byla totiž mým problémem ještě jen estetika, bolest jsem neměl, a proto jsem příliš necvičil...“

Jan Kolín, ČR, fyzioterapeut, hovoří o svém 14letém pacientovi v bakalářské práci:

„...Ošetřující lékař doporučil pacientovi (s m. Scheuermann) klidový režim a zakázal jakýkoliv pohyb. Tato opatření očividně nevedla k žádnému zlepšení zdravotního stavu, naopak stav nemocného spíše ještě zhoršily. Je zarážející, jak malý počet zdrojů se v současnosti věnuje léčbě Scheuermanovy choroby pomocí fyzioterapie. Většina zdrojů se zaměřuje na operativní řešení nebo korzetoterapii. Včasné rozpoznání nemoci s následnou rehabilitací dává pacientovi

velkou šanci na život bez výraznějších omezení a zdravotních komplikací. Při neléčení nemoci si člověk zahrává s vlastním zdravím a následné komplikace mohou mít pro celkovou tělesnou konstituci a život pacienta devastující následky...“

B. H., ČR, pacientka, m. Scheuermann:

„V pubertě mi lékař sdělil tuto diagnózu a tím to skončilo. Nyní mám bolesti zad, rukou, a začaly bolet už i nohy. Doteď jsem si myslela, že je to věkem.“

K. B., ČR, učitelka ZŠ, maminka tří dětí s idiopatickou skoliózou:

„...První záchyt byl u dcery v 11 letech na 30°. Pak byla ještě rok ponechána bez korzetu jen na rehabilitaci, která byla naprosto neúčinná. Běžní fyzioterapeuti mají o skolióze jen málo informací a neumí s dětmi pracovat. Pokud rodič nemá tisíce na individuální terapii, je to mnohdy marné...“

L. L., ČR, pacientka, 45 let, ekonomická analytička, idiopatická skolióza:

„Skolióza mi byla diagnostikována ve 12 letech – 32°. Následovala série vyšetření, rehabilitací a korzetu, ale nebylo to příliš efektivní. Křivku se podařilo snížit jen o 4°. Celý život jsem poctivě cvičila, abych skoliózu kompenzovala. Jenže před mými 45. narozeninami jsem si ve spánku trhla hlavou a probudila se se silnou migrénou. Postupně se k tomu přidalo mnoho dalších symptomů. U rehabilitačního lékaře jsem se dozvěděla, že mám naprosto chybně zkompenzovanou skoliózu. I přes veškerou snahu mám po 10 měsících stále závažné symptomy. Zaráží mě, že mě systém nijak neodchytil. Zcela chybí systém péče pro skoliotiky v dospělosti. Praktici nejsou proškoleni a rehabilitace „na pojišťovnu“ často nefungují dobře. Základem všeho je prevence v dětství. Metody jsou ale zastaralé. Rodiče a pediatři by měli být proškoleni v nových metodách. Do škol by se mělo zařadit cvičení, jinak za 10 let nebude hlavním tématem epidemie, migrační krize nebo inflace, ale chronické bolesti páteře.“

I. N., ČR, idiopatická skolióza:

„Mám těžkou skoliózu. V dětství mezi 9 až 10 lety jsem strávila téměř rok v léčebně Košumberk, přivázaná na nakloněnou postel se závažím na krku a bocích. Bylo to utrpení a odloučení od rodiny, psychické důsledky léčby pocítuji dodnes. Po porodu ve 21 letech se začaly bolesti stupňovat. Rehabilitační lékař mi řekl, že tak hnušnou skoliózu nepotřebuje ani vidět, že mi už

nic nepomůže. Vůbec si neuvědomuje, jak může svými slovy ranit. Člověk s takovým postižením trpí bolestí fyzickou, ale také psychickou. Pravidelně cvičím, ale až nyní v svých 56 letech jsem našla fyzioterapeutku, která mě učí cvičit SM Systém. Vidím to jako naději na zlepšení kvality života. Přála bych si, aby fyzioterapeutická péče hrazená ze zdravotního pojištění byla kvalitnější, aby pacienti byli posíláni do specializovaných skoliotických center, aby fungovala mezioborová spolupráce mezi lékaři a také, aby pro skoliotiky byla možnost lázeňské péče.“

K. B., žena, učitelka ZŠ, maminka tří dětí s idiopatickou skoliózou:

„Jedna lékařka nám řekla, že skolióza je způsobená rozdílnou délkou končetin. Rehabilitačnímu lékaři se to nezdálo, a poslal nás na celotělový RTG. Ve zprávě z popisu RTG stálo, že se jedná o lehkou skoliózu. Byla jsem proto ještě v klidu. Po téměř roční kontrole se najednou v RTG zprávě objevila skolióza 35 stupňů. V tu dobu jsem začala panikařit a vyčítala jsem si, že jsem si všechny informace neověřila a věřila názoru jednoho lékaře. Zpětně se totiž ukázalo, že korzet měla mít jistě hned po prvním RTG, kde byla skolióza 30 stupňů. Toto je křivka, která má jen krůček k operaci. To, s čím se musí rodiče dětí (se skoliózou) potýkat je, že jeden odborník vám řekne, určitě necvičte, zhoršuje se tím křivka, druhý řekne opak. Jeden odborník řekne nechte podbit boty, druhý řekne, nedělejte to, zhorší se rotace... Jak se v těch informacích má normální člověk zorientovat? Lékařů obecně si velmi vážím, ale určitě by se našla spousta oblastí, kde by byl možný prostor pro zlepšení.“

Pavel, ČR, m. Scheuermann (Scheuermannova nemoc, 2011):

“V počátcích je nejdůležitější nepromarnit dobu, kdy se tělo ještě nechá narovnat. Hned po prvních příznacích (Scheuermannova) začít cvičit, pravidelně, každý den v předepsaných dávkách, bez kompromisu, musí se k tomu ten pubertální chlapec donutit a přesvědčit, po několika měsících budou viditelná zlepšení, tak pokračovat už s vidinou, že to bude stále lepší a lepší. Za pár let každodenního cvičení se to srovná... Je mi už 50, cvičím denně, běhám denně, běhám maratony, hodně mám naježděno na kole, dům jsem postavil, pytle brambor zvednu, uhlí skládám.“

Z. K., žena, fyzioterapeutka, ČR, m. Scheuermann:

„Máme onemocnění v rodině – já, sestra, sestřenice. Na Scheuermannovu chorobu (a také na její dědičnost) prakticky nikdo nemyslí. Všichni vždycky jen řekli: hrbíš se, narovnej se.“

E. B., ČR, 45 let, živnostnice, fyzioterapeutka, m. Scheuermann:

„...V pubertě mě občas bolela záda, tak mě maminka vzala na rehabilitaci. Zde jsem poprvé slyšela slovo „Scheuermann“. Byla to tehdy jen zmínka pod čarou, bez dalšího vysvětlení... Nikdy jsem netušila, že za mými celoživotními problémy může stát Scheuermannova choroba. Napadlo mě to až v souvislosti s osvětovou kampaní...“

B. H., ČR, účetní, m. Scheuermann:

“V pubertě mi lékař sdělil tuto diagnózu a tím to skončilo. Nyní mám bolesti zad, rukou a začaly bolet už i nohy. Doteď jsem si myslela, že je to věkem.“

M. P., 30 let, Itálie, m. Scheuermann:

“Přes 7 let jsem trpěl bolestí zad, ale prvních 6 let jsem netušil, co za nimi stojí. Navštívil jsem mnoho fyzioterapeutů a spondylochirurgů. Někteří z nich mi řekli, že se o nic nejedná, jiní mi řekli, že mám provádět nějaké cviky a bolest odezní. Tak tomu ale nebylo, a bolest neodezněla.“

M. R., ČR, žena, studentka Univerzity Karlovy, m. Scheuermann:

„Všechny informace jsem si musela slepit sama ze střípků informací. A přitom je to věc, která se dá poznat docela snadno. Lidé se na kyfózu dívají jen jako na něco estetického, přitom ty následky mohou být hrozný. Ta lítost a truchlení nad tím, co člověk v životě kvůli nemoci ztratil, jsou velmi těžce únosné. Cítím, jak mi tiká čas. Přijít o všechno, než to vůbec ještě začalo. Připadám si, jako že jsem se probudila v hororu. Nejhorší je, že všechno tohle člověk zjistí, až když je pozdě.“

Muž, ČR, v invalidním důchodu, m. Scheuermann:

„Zákeřnost Scheuermannovy choroby je nejen v její časté bagatelizaci – "máte jen kulatá záda", ale i v různorodosti postižení a pak, že v době, kdy vám ji diagnostikují, se s ní zpravidla už nedá nic dělat. Také mě celý život bolela záda, ale díky aktivnímu životu jsem to neřešil. Až po čtyřicítce jsem náhle krátkodobě ochrnul a po RTG mi sdělili, že mám většinu hrudních obratlů díky této chorobě mnohočetně rozlámaných a destruovaných až na čtvrtinu jejich

původní výšky. Dnes, po deseti letech, jsem rád, když najednou ujdu 300 metrů, kruté bolesti naštěstí mírní silné opioidy.“

E. B., Rumunsko, fyzioterapeut, m. Scheuermann:

„...Myslím si, že operační léčba má potenciál zvýšit kvalitu života a měla by být zvažována častěji. Měli by být zvažováni i pacienti, kteří mají křivku kyfózy pod 75° Cobba. Pacienti by měli mít větší možnost se v tomto rozhodnout. I když je operace komplikovaná, může zkorigovat páteř způsobem, jako žádná jiná metoda. Může zlepšit bolest i estetiku.“

E. F., ČR, Lektorka tance a pilates, idiopatická skolióza:

„...Začala jsem pociťovat čím dál větší bolesti páteře... Necítím se kvůli nim dobře, jsem nervózní a netrpělivá. Obávám se, jak budou záda vypadat za 10 let...“

L. L., ČR, žena, 36 let, bývalá ošetřovatelka (nyní na ID), m. Scheuermann:

„...Bolesti začaly ve 20 letech. Ale dalo se to ještě vydržet. Nyní je mi 36, a mám silné bolesti hrudní i krční páteře, i když dělám jen domácí práce. Nikdy bych nevěřila, že by mě toto mohlo tak ovlivnit život...“

I. P., ČR, maminka 16letého syna s m. Scheuermann:

„Syn má dle RTG 45 stupňů hyperkyfózy, klínovité obratle 9 stupňů. Má za sebou 2x RHB, hraje fotbal, bolesti nemá. Diagnóza posturální hyperkyfóza, záda ale nedokáže narovnat ani na vyzvání, v předklonu má typický hrb. U manžela zjistili před pár lety Schmorlovy uzly.“

J. M., ČR, pacientka, idiopatická skolióza:

“Kromě bolesti by měla být pozornost i na estetické stránce skoliózy. Kvůli skolióze 90° jsem zažívala posměšky, dost mi to vadilo.“

Příloha č. 2: Dotazníkové šetření

Krátký dotazník povědomí o Scheuermannově kyfóze a idiopatické skolióze: Pediatri

- Dotazník zaštiťuje česko-slovenská osvětová kampaň pro vady páteře se záštitou Scheuermann's Disease Fund, s podporou organizace Mladí lékaři a Institutu komunikačních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy.
- Je 100% anonymní.
- Zabere ~10 minut, ale velmi pomůže nám a především pacientům.
- Cílem je ověřit nárůst povědomí o dětských vadách páteře v souvislosti s osvětovou kampaní.
- **Prosíme, odpovídejte proto upřímně dle vašeho skutečného povědomí. Jen díky tomu budeme schopni změřit změnu povědomí v čase. Je zcela v pořádku nevědět nebo se mýlit!**
- Vážíme si Vašeho času! Vyplněním dotazníku přispějete k proměně péče pro pacienty se Scheuermannovou kyfózou a idiopatickou skoliózou v Česku a na Slovensku.

* Označuje povinnou otázku

VSTUPNÍ ÚDAJE

Byli jste blíže seznámeni s informacemi o vadách páteře z osvětové kampaně, např. formou přednášky, článku nebo jiným způsobem? (pokračujte v obou případech) *

Jak závažné mohou být následky Scheuermannovy kyfózy a idiopatické skoliózy v dospělosti? *

Vaše odpověď

Jak efektivní může být včasná léčba Scheuermannovy kyfózy a idiopatické skoliózy? *

Vaše odpověď

Jakým tónem je vhodné pacientům a jeho rodičům sdělit doporučení léčby? *

Vaše odpověď

Jaká jsou v Česku nebo na Slovensku superspecializovaná centra pro Scheuermannovu kyfózu a idiopatickou skoliózu, kam lze pacienty odesílat? *

Vaše odpověď

Dítě má vadné držení těla, které zároveň doprovází bolest. Co to znamená? *

Vaše odpověď

Z klinického vyšetření vyplývá, že dítě nemá hyperkyfózu. Může stále trpět Scheuermannovou kyfózou? Prosím, zdůvodněte. *

Vaše odpověď

Z klinického vyšetření vyplývá, že dítě má pouze mírnou skoliózu. Může stále trpět závažnou skoliózou? Prosím, zdůvodněte. *

Vaše odpověď

Odeslat

Vymazat formulář

PO ODESLÁNÍ

Text potvrzení

Velmi si vážíme Vaší pomoci. Jen díky ní budeme moci změřit účinnost osvětové kampaně o Scheuermannově kyfóze a idiopatické skolióze. Zejména Scheuermannovu kyfózu se v současnosti podaří včas zachytit jen vzácně. Pojďme to společně změnit!

Správné odpovědi naleznete níže.

Prevalence: Scheuermannova kyfóza – ~3 %, idiopatická skolióza – ~6 %

Etiologie: Scheuermannova kyfóza – dědičná ze 74 %, idiopatická skolióza – dědičná z 56 % (velmi důležitý je dotaz na rodinnou anamnézu)

Průběh onemocnění: Obě vady páteře se objevují nejdříve mezi 9 až 12. rokem (kromě juvenilních a infantilních idiopatických skolióz, které se objevují již před 9 lety věku) – čím dříve se zachytí před ukončením růstu, tím úspěšnější je léčba. I léčba po 12. roce věku má velký smysl!

Diagnostika: Pro obě vady páteře se používá Adamsův test v předklonu, pro Scheuermannovu kyfózu navíc hyperextenční/reklinační test) – klinickými testy ale může být složité rozpoznat méně výrazné nebo atypické křivky! Definitivní diagnózu vždy potvrdí rentgenové vyšetření. V případě nejistoty je vhodné dítě na RTG zaslat, protože cena za pozdní diagnózu je příliš vysoká.

Léčba: Scheuermannovu kyfózu i idiopatickou skoliózu je nutné vždy léčit. Scheuermannova kyfóza se léčí, i když není přítomna deformita, protože je nutné zabránit doprovodným degenerativním změnám. Při nízkých křivkách je vhodné specializované každodenní cvičení (např. metoda dle Schrothové, DNS, SM Systém příp. kombinace), při středních a vyšších křivkách se přidává celodenní nošení korzetu (kromě doby určené na cvičení, péči o kůži a hygienu). Důležitý je také klidový režim bez přetěžování páteře s přísným zákazem soutěžního sportu. V závažných případech je možné zvážit spinocchirurgickou korekci. Novinkou v léčbě idiopatické skoliózy je

Je možné zvážit spondylochirurgickou korekci. Novinkou v léčbě idiopatické skoliózy je tethering, který v době růstu umožňuje korekci křivky bez fúze.

Následky: Následky Scheuermannovy kyfózy i idiopatické skoliózy mohou být potenciálně velmi závažné, až invalidizující. Řadí se mezi ně např. chronická bolest, tělesná dysmorfie nebo neurologické potíže.

Efektivita léčby: Včas zahájenou a intenzivní léčbou lze docílit výrazného zmírnění následků v dospělosti, někdy i jejich úplné eliminace.

Tón doporučení léčby: Motivace dětských pacientů k léčbě je častý problém. Je proto důležité pacientovi i jeho rodičům sdělit, jaké následky je mohou čekat v případě nedodržení léčby.

Superspecializovaná centra pro vady páteře: V Česku Ortopedická klinika FN Brno (vedoucí v ČR), Spondylochirurgická klinika/Klinika dětské a dospělé ortopedie a traumatologie FN Motol nebo Oddělení chirurgie páteře HN Karviná. Na Slovensku Ortopedická klinika NÚDCH Bratislava nebo Oddělení pediatrické ortopedie FN Žilina. Nejedná se o vyčerpávající seznam, existují další pracoviště se špičkovými lékaři.

Vadné držení těla doprovázené bolestí: Značí možnou strukturální vadu, běžné vadné držení těla je ve většině případů nebolestivé.

Atypické projevy: Scheuermannovu kyfózu bez hyperkyfózy, nebo s vrcholem kyfózy v bederní páteři, je nutné léčit také. Idiopatická skolióza se může při klinickém vyšetření projevovat nenápadně, ale na RTG může být závažná!

Nezapomeňte prosím testovat na vady páteře při každé pediatrické preventivní prohlídce, zejména mezi 9 až 15 lety věku. Některé idiopatické skoliózy se mohou projevovat již před 9 lety věku.

Více informací naleznete na www.scheuermannova-choroba.cz nebo www.scheuermannova-choroba.sk.